

JOHN PILGER OM ROTEN TIL TERRORISMEN, ISIS, PARIS OG BEIRUT

SIDE 2 | KOMMENTAR

MALALA: AKTIVISTEN, TENÅRINGEN, OG FENOMENET PÅ FILM

SIDE 24 | DOKUMENTAR

INTERNASJONAL ORIENTERING HVER MÅNED

NILEN ØDELEGGES AV KLOAKK, INDUSTRIAVFALL OG SØPPEL

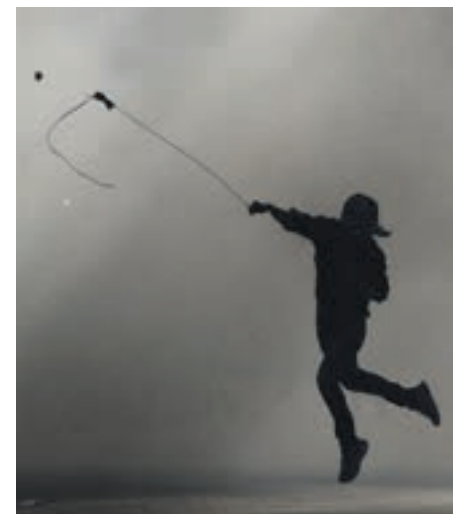
SIDE 6 | MILJØ

NORGE PÅ VÅPENMESSE MED SAUDI-ARABIA, ISRAEL, USA OG KOREA

SIDE 9 | MILITÆRT/LONDON

UNDER OVERFLATEN ULMER NØD OG FRUSTRASJON

SIDE 7 | BORRI OM RAMALLAH

NY TID

En ny tid for Ukraina?

EUROMAIDAN TO ÅR ETTER

«De ble skutt som dyr,» sier en av grunnleggerne bak bevegelsen Euromaidan, Olexandra Matviichuk, til Ny Tid. Myndighetenes strategi var å radikaliserer dem som protesterte. Vi snakker om opprøret, de frivillige, regjeringen og russisk propaganda.

AV TRULS LIE, KIEV

Nøyaktig to år etter at Euromaidan ble grunnlagt, møter Ny Tid en av dens grunnleggere i Kiev. På Maidan, der demonstrasjonene startet, ser vi hundrevis av kranser og fotografier av dem som ble drept av politiet. Det er markeringer, og her deles det ut priser til noen av de hundretusener av frivillige som ilte til den gang og støttet demonstrantene. Janukovitsjs regjering falt noen måneder senere, og situasjonen har bedret seg. Men folk mener den nye regjeringen også vil falle, da president og statsminister ikke har vist tilstrekkelig vilje til å etablere det reelle demokratiet

EUROMAIDAN fortsetter på side 4

Torturert og drept etter å ha bli nektet asyl i Norge

ASYLPOLITIKK

Trass i advarsler fikk tsjetsjenske Aпти og Umar asylavslag og måtte ut av Norge. Helsingforskomiteen og Memorial sier de to ble torturert og drept av myndighetene i Tsjetsjenia. Har norske myndigheter ansvar for deres påfølgende død etter å ha nektet dem politisk asyl?

AV ØYSTEIN WINDSTAD

Ny Tid kan som første norske avis dokumentere at en asylsøker har blitt torturert og drept i diktaturet Tsjetsjenia, etter at norske myndigheter mente han løy om faren for sitt liv. En annen asylsøker meldte fra om at han ble torturert med elektriske kabler i Tsjetsjenia, før han senere ble funnet død – etter at han ble sendt ut av Norge. Både Den norske Helsingforskomité og den russiske menneskerettsorganisasjonen Memorial ga sterke advarsler til utlendingsmyndighetene og norsk rett mot å sende de to mennene til Russland eller Tsjetsjenia. Organisasjonene mente at myndighetene i Tsjetsjenia og Russland ville forfølge de to asylsøkerne. Norske myndigheter mente derimot at utsendelse var trygt.

«Både norsk rett, Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda har skyld i deres død. Det var direkte uansvarlig å sende dem tilbake,» sier Brynjulf Risnes i advokatfelleskapet Matrix Advokater. Han jobbet som advokat for både Aпти Nazjujev og Umar Bilemkanov. Risnes er svært kritisk til at norske myndigheter

ikke hørte på advarslene fra Memorial og Helsingforskomiteen. Ny Tid sitter på en obduksjonsrapport som dokumenterer at norsk rett har tatt feil.

Knust skalle og trukkede tenner. Aпти Nazjujev deltok aktivt i motstandskampen mot den tsjetsjenske diktatoren Ramzan Kadyrov før han kom til Norge og søkte asyl i 2008. Utlendingsnemnda mente at det ikke ville være farlig for ham i Tsjetsjenia. På grunn av endelig avslag reiste han ut av Norge i slutten av 2011. Den 18. mai 2013 ble han meldt savnet av familien. Den 10. juni samme år ble Aпти Nazjujev funnet torturert, drept og dumpet i en elv i Kali kommune i Tsjetsjenia.

Ny Tid har fått innsyn i Nazjujevs obduksjonsrapport. Der står det blant annet at han ble funnet med trukkede tenner og negler, knust hodeskalle, knuste kneskåler og dype stikksår. Han døde som følge av torturen. Utlendingsnemnda har også sett rapporten, og sier at de «ikke betviler dens ekthet». En tsjetsjensk politirapport slår

fast at Nazjujev ble drept, men politiet i det diktatorstyrte landet etterforsket aldri drapet for å finne den eller de som sto bak. Både den russiske organisasjonen Memorial, den tsjetsjenske eksilministeren Akhmed Zakajev og Helsingforskomiteen mener dette var et politisk motivert drap utført av tsjetsjenske myndigheter. Venstre-politiker og jurist Abid Raja var leder for klagenemnda som bestemte at Nazjujev ikke skulle få asyl, og la til grunn at han ville være trygg i Tsjetsjenia. Advokat Risnes forteller at Raja avbrøt nemdsmøtet etter at det hadde vart i omtrent én time. Slike møter tar vanligvis en arbeidsdag. Risnes reagerer på at Raja avbrøt møtet etter så kort tid, og mener at dette ga hverken ham selv eller Nazjujev tilstrekkelig med tid og anledning til å fremlegge saken. Abid Raja ønsker ikke å stille til intervju om beslutningen han og klagenemnda tok. Aпти Nazjujev etterlater seg en enke og tre barn, og ble 49 år.

ASYLPOLITIKK fortsetter på side 3

Pyramidespillet du vil rammes av

FINANS-SPEKULASJON

Norges Bank, Finansdepartementet og privatbankene bedriver et sinnrikt spill for å skape penger til utlån. Når dette raser sammen, må den vanlige borger betale gildet.

AV HANS EIRIK OLAV

I henhold til lotteriloven er pyramidespill og pyramidelignende omsetnings-systemer forbudt å opprette, drive, delta i eller utbre, fordi alle pyramidespill til slutt ender med katastrofe. Det er altså ulovlig – bare ikke når våre politikere, sentralbankene og de private bankene

holder på med det. De kan forgjelde oss inntil det ugjenkjenkelige mens de tjener grovt på bruk av våre penger. All denne opphopningen av gjeld må til slutt gjøres opp av kommende generasjoner av skattebetalere. Når gjelden er ute av kontroll, slik den nå er i store deler av den industrialiserte verden, rammer en økonomisk kollaps alltid middelklassen og de fattige hardest.

FINANS fortsetter på side 8

BILAGET: Den kritiske filmfestivalen CPHDOX byr på økofilosofi; Alain Finkielkraut: *La seule exactitude*; Den afro-amerikanske fotografen Marilyn Nance; *Kettling of the Voices*; Svante Nordin: *Filosofenes krig*; *Den europeiske filosofien under første verdenskrig*; D.A.G.: *Den ukjente*; *Red Star in the North*; Nicole Aschoff *The New Prophets of Capital*; *Dreamcatcher*; Kim Longinotto; Jordan Scott: *blert, decomp* og *Forced Drift*; *The Chaos Within*; dok-utstilling på Kunstkademiet i Trondheim.

I AVISEN:

Årets vinner av Nobels fredspris kan stå som en inspirasjon for andre land i demokratiseringsprosesser, mener Ghazi Ghairi ved Universitetet i Carthage i Tunisia. NOBELPRISEN, side 2

Han skrev utkast til en grunnlov for en ny, katalansk republikk – og ble idømt tre års yrkesforbud. Ny Tid har møtt den katalanske juristen Santiago Vidal. Side 9

Afrika har et skrikende behov for bedre transportforbindelser. Samtidig er det et stort kontinent, og det er kostbart å bygge ut veier og jernbaner. Løsningen kan bli «flyvende esler». DRONER, side 10

Hvor er det blitt av massene på Maidan-plassen i Kiev, på Tahrir i Kairo og rundt Occupy Wall Street i USA? Er de revolusjonære oppløpene tid over? Side 14

Er det menneskets syndighet eller livslyst som har bragt kloden til økologisk ubalanse, spør Erland Kjøsterud. Side 28

Abonnement og kundeservice:
tlf: 450 20 044 (også sms)
e-post: abo@nytid.no – www.nytid.no/abonnement
Abonnementpris (månedsavis/Online+)
År 790 kr / e-avis 590 kr (torsdag midt i måneden)

«Noreg verre enn USA»

KLIMATOPPMØTET

Noreg er kåra til verst i sin klasse på utslppsreduksjon, og egne utslppsmål fram mot 2020 kan gleppe. Etter Paris rustar miljøørsla seg til kamp for større kutt på heimebane.

AV PEDER ØSTEBØ

«Aldri for har eit så stort ansvar vore i hendene på så få.» Klimasjefen i FN, Christiana Figueres, hadde på opningsdagen av Klimatoppmøtet i Paris (COP21) tydeleg bestemt seg for å legge all mogleg tyngde på delegatane. 30. november var over 140 statsleiarar samla for å understreke kor viktig oppgåva er med å få til ein klimaavtale med ein tydeleg veg mot globale utslppskutt. Parafaseringa av Winston

Churchill frå FNs viktigaste klimadiplommat var berre ei av eit utal understrekingar av at COP21 måtte bli eit vendepunkt i kampen mot klimaendringane, blant anna av Erna Solberg: «Me må leve opp til verdas forventningar. Me må gjere COP21 til eit vendepunkt,» sa statsministeren frå talarstolen i Paris. Kontrasten er knapt større til forhandlingane i dei to vekene etterpå. Ein langtekkeleg dragkamp om viktige, men komplekse detaljar i avtalen (sjå sidesak) som skulle gjere vegen til ei berekraftig framtid farbar.

Verst i klassen. «Langtekkeleg» ser òg ut til å vere eit dekkande omgrep for den grøne omstillinga her heime. Det bodskapet blei klart under den siste veka av klimaforhandlingane, då den respekterte tankesmia Germanwatch slapp sin årlege rapport, The Climate Change Performance Index, kor dei målar klimainnsatsen til ulike land. Mens Danmark og Sverige i fleire år har vore blant dei høgast rangerte landa, er Noreg no nede på ein 36. plass – ned frå 24. plass i 2013 – og ein suveren

Klima- og miljøminister Tine Sundtoft (H) saman med USA sin sjefsforhandlar Todd Stern i Paris. På ny rangering over klimainnsats går USA forbi Noreg. Foto: Berit Roald / NTB Scanpix

versting blant dei nordiske landa. For fyrste gong er Noreg lågare rangert enn USA på klimaindeksen, som har rykka opp til ein 34. plass på årets liste. «Rangeringa vår tar både omsyn til dei faktiske utslappa, tendensane i landa sine utslipp over

tid, og politiske tiltak,» seier Jan Burck, leiar av rapportutvalet til Germanwatch, til Ny Tid. Han peikar på den store forskjellen mellom Noreg og våre naboar

KLIMA fortsetter på side 11

7 023060 102111

PERSPEKTIV

Fortsetter fra forsiden ...

Pyramidespillet. Ethvert pyramidespill må vokse for å overleve. Systemet kan bare fortsette dersom gammel moro gjøres opp med ny moro. Det må stadig utstedes mer gjeld fra staten via Finansdepartementet til Norges Bank, og via din lønnskonto videre gjennom banksystemet og ut i markedet. Norges Bank trykker nye penger, men vi bruker i tillegg av oljefondet for å holde pyramidespillet gående. I 2016 brukes nok til å dekke et historisk budsjettunderskudd på 25 prosent. Pyramidespill vokser inntil de krasjer. Gjelden i form av statsobligasjoner må betjenes, og til slutt innfris.

Det er på dette tidspunktet skatteinnskrevener entrer arenaen. En del av lønnen din blir trukket automatisk, og er med på å betale renter og nedbetaling av statsobligasjonsgjelden. Din lønn og din skatteinnbetaling holder pyramidespillet i gang: Statsobligasjonene må betjenes. Huslånet med nyskapt kreditt fra din lønn må betjenes. Det samme gjelder billånet skapt med kreditt fra huslånet, samt forbrukslånet skapt med kreditt fra billånet.

Den innebygde, akselererende funksjonen i bankenes pyramidespill gjør det nærmest umulig å stanse eller redusere gjeldsoppbyggingen, inntil det hele krasjer under sin egen vekt.

Fordekt utbytting. I mars 2014 slo DnB-sjef Rune Bjerke fast at det må et *spleiselag* til for å gjøre bankene mer solide. Bjerke uttalte at «kundene må leve med høyere margin på lån – det vil si økt rente». Etter rekordresultat for DnB som en følge av økt rentemargin til kundene, tar Bjerke selv i tillegg til sin millionlønn ut bonus på flere millioner kroner.

La oss forklare: Først «låner» du pengene dine til DnB gjennom faste innskudd til eksempelvis lønnskontoen. Ditt innskudd er i praksis usikret. Deretter tar DnB mesteparten av pengene på din lønnskonto og låner disse ut til andre kunder om og om igjen – eller bruker dem på sine egne strukturerte finansprodukter. Dette gjøres elektronisk på en PC. Du og andre DnB-kunder ser aldri at de samme pengene lånes ut mange ganger til forskjellige formål.

Det er dette som kalles «å skape penger ut av tynn luft». Avkastningen på denne utnyttelsen av din lønnskonto beholdes av DnB. DnB tar ingen risiko og får fortjenesten – du tar risikoen og får nærmest null. Når toppsjef Rune Bjerke snakker om å øke rentene slik at du bidrar til spleiselaget, foreslår han i realiteten at DnB skal berike seg enda mer på denne gjentatte elektroniske bruken av dine penger.

DnB og andre privatbanker driver egentlig en fordekt form for utbytting på kanten til bedrageri, med sentralbankens

og våre politikeres velsignelse. Dette kan sammenlignes med et pyramidespill – et slags moderne Casino. Pyramidespillet gjør oss alle, og spesielt våre barn og barnebarn, til permanente gjeldsslaver.

Litt historikk. Dette spillet viste seg tidligere, da finanskrisen i 2008 utløste panikk hos banker og finansieringsforetak. Den utløsende faktoren var kollapsen i den amerikanske investeringsbanken Lehman Brothers. Det viktigste å forstå med Lehman-kollapsen er at størrelsen på nettogjeld ikke er avgjørende for å utløse en verdensomspennende finanskris. Lehman hadde nettogjeld på «bare» 129 milliarder dollar – ubetydelig i det store bildet. Panikken skyldtes at ingen av de andre bankene visste hvor utsatt Lehman egentlig var, ei heller – og enda viktigere – hvor utsatt alle andre ble som følge av Lehman-kollapsen. Bankmarkedet er stort, og i mangel av slik kunnskap oppsto en dominoeffekt der bankene ble redde for å handle med hverandre – og likviditeten eller kreditttilgangen tørket ut, med risiko for at bankene krasjer.

Norges banksikringsfond dekker kun 1,3 prosent av bankinnskuddene.

Mens du må stille din bolig og fremtidig lønn som sikkerhet for banklånet ditt, gir banken deg i realiteten en ubetydelig sikkerhet for pengene de «låner» av deg.

En naturlig følge av panikk i bankmarkedet er at innskyterne forsøker å ta ut pengene sine. Med bankenes reserve- eller egenkapitalkrav på mellom fem og ti prosent kan det imidlertid være bare noen få innskytere som får ut pengene før bankene krasjer. Norges banksikringsfond er til liten hjelp – det dekker kun 1,3 prosent av bankinnskuddene. Banksikringsfondet garanterer dekning på inntil to millioner kroner, men har bare midler til å dekke cirka 26 000 kroner per innskuddskunde hvis man regner på det. Statens garanti gjennom banksikringsfondet er på 28 milliarder kroner (ultimo 2014), mens det totale innskudd i Norge er på hele 2060 milliarder kroner. Dette er på hele 2060 milliarder kroner. Dette er på hele 2060 milliarder kroner. Dette er på hele 2060 milliarder kroner. Dette er på hele 2060 milliarder kroner.

Uten dekning. Pyramidespillet med borgernes penger foregår noenlunde likt i alle land. Vi kan se på den amerikanske sentralbanken FED (tilsvarende i denne sam-

menhengen Norges Bank) og US Treasury (tilsvarende i denne sammenheng Finansdepartementet) som eksempel:

- Politikerne lover folket å bruke penger de i utgangspunktet ikke har, på velferdsgoder.
- Treasury utsteder statsobligasjoner (gjeld) som kjøpes av de største bankene.
- Bankene selger obligasjonen (gjelden) til FED, men heller ikke FED har penger å betale med.
- FED skriver ut en dekningsløs sjekk og betaler for obligasjonen til Treasury via bankene.
- Bankene tjener kommisjoner på ovennevnte handel.
- Denne øvelsen gjentas hver gang staten trenger penger.

Det sinnrike systemet. Det norske Finansdepartementet og Norges Bank bytter i realiteten gjeldspapirer med hverandre, som må nedbetales av nåtidens og fremtidens skattebetalere. Finansdepartementet bruker «de nye» pengene på velferdsgoder og til å betale statens lønninger. Når din arbeidsgiver overfører lønnen din til DnB, starter pyramidespillet for alvor. Pyramidespillet har et navn – *Fractional Reserve Lending* (FRL) – og omtales i artikkelen

«Ukontrollerbar gjeld» i Ny Tid 8. juli 2015.

La oss gi et eksempel: Du får hver måned inn 30 000 kroner på lønnskontoen din. DnB overfører elektronisk 3000 kroner til sin konto hos Norges Bank som sikkerhet, for å kunne bruke 27 000 kroner av din lønnskonto på andre lånekunder. Deretter skaper DnB penger ut av ingenting ved å overføre 2700 kroner elektronisk til sin konto hos Norges Bank. Visp, så har de brukt ditt opprinnelige innskudd til å skape ytterligere 27 000 kroner som de kan låne ut til neste lånekunde. Prosessen fortsetter inntil DnB har brukt ditt opprinnelige innskudd 10 eller 20 ganger (avhengig av reservere/egenkapitalkrav som på lik-som må avsettes i DnBs konto hos Norges Bank hver gang de foretar denne elektroniske øvelsen). I praksis bruker DnB din lønnskonto (som er et lån du gir til DnB) som instrument for å skape nærmest ubegrenset med «likompenger» som DnB kan bruke på bankens lånekunder, eller på bankens egne spekulative investeringer i finansmarkedet. Du sitter med all risiko for at dette går bra, mens DnB sitter med hele fortjenesten så lenge det går bra.

En matematisk umulighet. I tidligere artikler har Ny Tid omtalt den ukontrollerbare gjeldssituasjonen hele den industrialiserte verden befinner seg i. Verdens

totale gjeld har vokst med nærmere 40 prosent siden finanskrisen i 2008, som en følge av bankenes eksponentielle kredittvekst. I de aller fleste land er det matematisk umulig å betjene eller nedbetale gjelden. Verdens totale derivatmarked har vokst fra om lag 7000 milliarder kroner til cirka 17 400 milliarder kroner, hvilket tilsvarer mer enn 20 ganger verdens totale BNP. Trenger verden dette derivatmarkedet for at realøkonomien skal fungere? Selvsagt ikke. Det ser imidlertid ikke ut til å påvirke DnB-sjef Rune Bjerke. DnB vil også være med på moroa. Derfor ber Bjerke om «dugnad» for å øke egenkapitalen og dermed muligheten for å gamble bort enda mer av andres penger. Derfor har DnB en brutto derivatportefølje på svimlende 7,4 milliarder kroner, hvilket er like stort som oljefondet. Porteføljen skal angivelig ha en merverdi på 50 milliarder kroner (30 prosent av egenkapitalen), men med en slik eksponering blir det som en «tenk på et tall-lek». Trenger DnB en brutto derivatportefølje like stor som Norges oljeformue? Selvfølgelig ikke. I tillegg har DnB en egenhandelpordefølje i aksjer og obligasjoner på 300 milliarder kroner. Dette er instrumenter for å øke inntjening og dermed egne bonuser, og det er gjort med våre penger og for vår risiko. DnB bedriver regelrett gambling med kundenes inn-

skudd, og tar seg godt betalt for det.

Overalt ser vi børs- og boligbobler som en følge av stadig mer kreditt skapt med middelklassens og de fattiges penger gjennom bankenes pyramidespill. Som en følge av dette systemet har den amerikanske sentralbanken (FED) trykket cirka 32 milliarder kroner siden finanskrisen.

Nå holder Mario Draghi, sjef for den europeiske sentralbanken (ESB), på med samme form for falskmyntneri. De kan virke desperate. Verken FED-sjef Janet Yellen eller ESB-sjef Draghi vil stå ved roret når pyramidespillet krasjer.

Norge likner mer og mer på pasienten som venter på oppgjøret med sin egen fordervede livsstil.

Derfor belaster begge to borgerne med enda mer nyttrykket gjeld for å holde pyramidespillet gående. Kypros og Hellas har allerede krasjlandet og styres av Brussel. Man kan forvente krasjlanding i Spania, Italia, Portugal, Frankrike, og etter hvert også muligens Tyskland og Norge. Ingen slipper unna når kredittboblen sprekker og pyramidespillet raser sammen.

Velferdsguden. Det moderne sosialdemokratiet er håpløst insolvent. Den vestlige verden er på falittens rand, og Norge likner mer og mer på pasienten som venter på oppgjøret med sin egen fordervede livsstil – alt sammen finansiert gjennom et stats- og bankdrevet pyramidespill med folkets penger og risiko.

Dette økonomiske selvbedraget og en kommende kollaps kunne imidlertid vært unngått. Hadde bankene operert mer eller mindre fritt, ville den enkelte banks ekspansive kredittgivning umiddelbart ført til en opphopning av gjeld hos konkurrerende banker, hvilket igjen ville ført til krav om nedbetaling av gjeld fra de andre bankene overfor den ene banken som har vært for ekspansiv. På denne måten ville bankene selv sørget for selvtjening og stabilitet i kreditt- og pengemarkedet.

Spørsmålet spesielt dagens unge må stille seg, er om vi skal finne oss i at dagens politikere, sentralbankene og det private bank- og finansmarkedet bør fortsette å utstede dekningsløse sjekker som fremtidige generasjoner aldri vil kunne betale for. Når det uansett er nødt til å gå galt – hvorfor vente og se på?

Olav har arbeidet i finansverden over 20 år, og er fast økonomiskribent i Ny Tid. heolav@gmail.com

FREDSPRISUTSTILLINGEN 2015

DEN TUNISISKE METODE

En utstilling om
Kvartetten for nasjonal dialog
og veien fra opprør til frie valg

Nobels Fredssenter

GRATIS
ADGANG UT
2015